

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene

COMUNICAT DE PRESĂ nr. 204/21

Luxemburg, 16 noiembrie 2021

Hotărârea în cauzele conexe C-748/19-C-754/19,
Procedurile penale împotriva WB și alții

Dreptul Uniunii se opune regimului în vigoare în Polonia, care permite ministrului justiției să detașeze judecători la instanțe penale superioare, detașare căreia acest ministru, care este în același timp procurorul general, îi poate pune capăt în orice moment fără motivare

Cerința de independență a judecătorilor impune astfel ca normele referitoare la o asemenea detașare să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a acestei detașări ca instrument de control politic al conținutului deciziilor judiciare, în special în domeniul penal

În cadrul a șapte cauze penale pendinte în fața sa, Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia) ridică problema conformității cu dreptul Uniunii a compunerii completei de judecată chemate să soluționeze aceste cauze, având în vedere prezența în completele menționate a unui judecător detașat în temeiul unei decizii a ministrului justiției conform Legii privind organizarea instanțelor de drept comun¹.

Potrivit acestei instanțe, în temeiul normelor poloneze referitoare la detașarea judecătorilor, ministrul justiției poate repartiza prin detașare un judecător la o instanță penală superioară în temeiul unor criterii care nu sunt cunoscute în mod oficial și fără ca decizia de detașare să poată face obiectul unui control jurisdicțional. În plus, el poate revoca această detașare în orice moment, fără ca o asemenea revocare să fie supusă unor criterii predefinite în drept și să trebuiască să fie motivată.

În acest context, instanța de trimitere a decis să solicite Curții să se pronunțe cu privire la conformitatea normelor citate anterior cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE² și cu privire la aspectul dacă aceste norme aduc atingere prezumției de nevinovăție aplicabile procedurilor penale, care decurge în special din Directiva 2016/343³.

Prin hotărârea pronunțată în Marea Cameră, Curtea statuează că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 2 TUE, precum și Directiva 2016/343⁴ se opun unor dispoziții naționale potrivit cărora ministrul justiției dintr-un stat membru poate, pe baza unor criterii care nu sunt făcute publice, pe de o parte, să detașeze un judecător la o instanță penală superioară pentru o perioadă determinată sau nedeterminată și, pe de altă parte, în orice moment și printr-o decizie care nu este motivată, să revoce această detașare, indiferent de perioada determinată sau nedeterminată a detașării menționate.

Aprecierea Curții

În prealabil, Curtea constată că instanțele poloneze de drept comun, printre care figurează Tribunalul Regional din Varșovia, fac parte din sistemul polonez de căi de atac în „domeniile

¹ Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (Legea privind organizarea instanțelor de drept comun) din 27 iulie 2001, în versiunea în vigoare la momentul litigiilor principale (Dz. U. din 2019, poziția 52).

² În temeiul acestei dispoziții, „[s]tătele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”.

³ Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1).

⁴ Articolul 6 alineatele (1) și (2) din Directiva 2016/343.

reglementate de dreptul Uniunii”, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Pentru ca astfel de instanțe să poată asigura protecția jurisdicțională efectivă impusă de această dispoziție, prezervarea independenței lor este primordială. Respectarea cerinței menționate de independență impune în special ca normele referitoare la detașarea judecătorilor să prezinte garanțiile necesare pentru a evita orice risc de utilizare a acestei detașări ca instrument de control politic al conținutului deciziilor judiciare.

În această privință, Curtea subliniază că, deși faptul că ministrul justiției nu poate detașa judecători decât cu consimțământul acestora constituie o protecție procedurală importantă, există totuși o serie de elemente care, potrivit instanței de trimitere, abilitază ministrul respectiv să influențeze judecătorii menționați și pot da naștere unor îndoieli cu privire la independența lor. Analizând aceste diferite elemente, Curtea enunță mai întâi că, pentru a evita arbitrariul și riscul de manipulare, decizia privind detașarea unui judecător și decizia prin care se pune capăt acestei detașări trebuie să fie adoptate pe baza unor criterii cunoscute în prealabil și să fie motivate corespunzător. În plus, întrucât revocarea detașării unui judecător fără consimțământul acestuia poate produce efecte analoge celor ale unei sancțiuni disciplinare, o astfel de măsură ar trebui să poată fi contestată în justiție, în conformitate cu o procedură care garantează pe deplin dreptul la apărare. Pe de altă parte, arătând că ministrul justiției ocupă și funcția de procuror general, Curtea constată că acesta dispune astfel, într-o anumită cauză penală, de autoritate atât asupra procurorului de drept comun, cât și asupra judecătorilor detașați, ceea ce este de natură să dea naștere unor îndoieli legitime în percepția justițiabililor cu privire la imparțialitatea judecătorilor detașați menționați. În sfârșit, judecătorii detașați în complete de judecată chemate să se pronunțe în litigiile principale ocupă de asemenea funcțiile de adjuncți ai agentului disciplinar pentru judecătorii din cadrul instanțelor de drept comun, care este organul însărcinat cu instrumentarea procedurilor disciplinare inițiate împotriva judecătorilor. Or, cumulul acestor două funcții, într-un context în care adjuncții agentului disciplinar din cadrul instanțelor de drept comun sunt de asemenea numiți de ministrul justiției, este de natură să dea naștere unor îndoieli legitime în percepția justițiabililor cu privire la impenetrabilitatea celorlalți membri ai completelor de judecată în cauză în privința unor elemente exterioare.

Privite împreună, aceste diverse împrejurări sunt, sub rezerva aprecierilor finale care revin instanței de trimitere, de natură să conducă la concluzia că ministrul justiției dispune, pe baza unor criterii care nu sunt cunoscute, de competența de a detașa judecători la instanțe superioare și de a pune capăt detașării lor, fără a trebui să motiveze această decizie, ceea ce are ca efect faptul că, în perioada în care judecătorii respectivi sunt detașați, ei nu beneficiază de garanțiile și de independența de care în mod normal fiecare judecător ar trebui să beneficieze într-un stat de drept. O astfel de competență nu poate fi considerată compatibilă cu obligația de respectare a cerinței de independență.

În plus, în ceea ce privește prezumția de nevinovăție aplicabilă procedurilor penale, a căror respectare urmărește să o asigure Directiva 2016/343⁵, aceasta presupune ca instanța să nu fie afectată de părtinire și nici de prejudecăți atunci când examinează răspunderea penală a persoanei acuzate. Independența și imparțialitatea judecătorilor sunt, așadar, condiții esențiale pentru garantarea prezumției de nevinovăție. Or, în speță, rezultă că, în împrejurările citate anterior, independența și imparțialitatea judecătorilor și, prin urmare, prezumția de nevinovăție pot fi compromise.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

⁵ A se vedea considerentul (22) și articolul 6 din Directiva 2016/343.

Imagini de la pronunțarea hotărârii sunt disponibile pe „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106